ФРАНСИСКО КОЛОАНЕ
КУРУРО

Превод от испански: Цветан Георгиев, 1970

chitanka.info

I

Ездачите галопираха през потъналото в нощния мрак плато, бичувано от снега, бито от градушката и брулено от вятъра. Това бяха петима пастири и те яздеха на стройни и силни черни коне, следвани от осем кучета, които на двойки тичаха край краката на конете.

Групата хора и животни се носеше в бурната нощ подобно на странна сянка. Черните наметала се развяваха като криле над блестящите задници на конете. Или може би това бяха знамена на някакъв необикновен ескадрон, които отмерваха такта на галопа. А сенките се носеха все напред, сподирени от воя, глухите стонове и ледени пориви на вятъра и от могъщите напъни на бурята, на която не устояваха и най-калените и здрави тела.

Внезапно от препускащата група се откъсна черна сянка. Един конник. Той обърна коня си и се спусна като стрела по изминатия вече път. Неговото поведение бе толкова необичайно и той така решително се понесе по обратния път, та човек можеше да си помисли, че цялата група следва него или че четиримата конници, които се бяха отдалечили вече на известно разстояние и продължаваха да галопират, са само къс от тази завършена цялост, която представляваше този човек, който, цепейки вълните от сняг, дъжд и мрак, се връщаше, за да предизвика на двубой страшната нощ.

Този странен конник, който се върна обратно, след като бе галопирал усилено в продължение на три часа по високото плато, което пази от северните ветрове трите постройки на фермата „Тресе“ от стопанството „Баха“, се наричаше Субиабре. Той се движеше сам. Край неговия кон не тичаха кучета, а причината за неочакваното му връщане беше тази, че внезапно изпита силна скръб и угризение на съвестта. Той беше изоставил трупа на любимото си куче, загинало храбро същия този ден, опитвайки се да спаси стадо овце. А овчарят Субиабре не бе обичал през целия си живот друго куче повече от това.

Спомените, които нахълтаха в него, бяха толкова нежни, разкаянието така силно, че дълбока мъка заседна в сърцето му. Нов

порив на вятъра и острия сняг нарани очите и нещо, което трябваше да бъде сълза, се върна обратно и го задави горчиво. Гърдите му се издуха болезнено до пръсване. Тогава Субиабре обърна коня си, стисна здраво зъби, сграбчи още по-здраво юздите, заби по-силно шиповете на шпорите в хълбоците на коня и се понесе като призрак през бурята.

О, Куруро!… Какво прекрасно куче беше загубил! То струваше повече от всички тези хиляди кротки овце, които със своя ясен и силен лай бе насочвало по пътищата, които кръстосват полетата на Огнена земя.

За Субиабре нямаше нищо по-ценно в живота от Куруро. Той ценеше своя другар в работата повече от целия свят, защото нямаше друго, за което да държи.

Груби, самотни хора, укротявани от суровата ласка на снега и острите ледени висулки. Хора, изсушени до такава степен от силния степен вятър, че загубват всяко чувство за хумор. Хора, които връзват влакното на възел и от възела правят оръжие… Тези хора обичат кучетата си като самия живот не само защото живеят забравени и далеч от всякаква ласка, не само защото тези техни другари по работа са безкрайно умни, а и защото първобитният живот, който водят, ги е научил, че едно куче понякога е по-добро от човека или поне е много по-постоянно.

Черният едър и силен кон галопираше уверено. Под своето черно вълнено наметало човекът започна да си припомня миналото. Нощта и бурята квасеха тялото и потискаха душата му.

В клисурата Трес гаучос, там където свършва бруленото от силния вятър плато, сигурно се намира все още Партиера, другото му куче. То вие и рови снега, за да намери Куруро. А той, като човек, естествено по-неблагодарен, беше ги изоставил. Добре че онзи порив на вятъра и снега навреме го подсети за дълга му. Сега той се връщаше, за да търси кучетата си, за да помогне по братски в работата, която по свой почин беше започнал неговият стар другар Партиера.

Не! Субиабре нямаше да прекоси отново това плато, преди да е намерил Куруро. Той нямаше да го изостави, както бе направил, за да стане през пролетта плячка на лешоядите.

Пролет!… Сезонът, в който снежната броня на равнините на Огнена земя се превръща в безброй сребърни нишчици, които се устремяват към долините. Сезонът, през който излизат наяве

непокътнати, замразените трупове, и долитат лешоядите, за да останат след тях само костите да се белеят под слънцето. А това беше и сезонът, в който Куруро, доброто му куче, навлезе в живота на Субиабре.

И като се изкачваше и спускаше по неравната линия на спомените си, пред погледа на Субиабре почнаха да се мяркат като насън картини от живота на вярното му куче още от деня, когато бе го намерил да лази в откритото поле между храстите, подобен на онези свойствени за острова гризачи, наричани куруро.

II

Беше един неделен следобед, натежал от светлина и леност, издул се сякаш от живот.

В стопанството цареше дълбока скука. Някои от ратаите, обути в удобни широки сандали, които позволяват на цялото тяло да си почине, играеха на ашици. Други дремеха, излегнали се по креватите си, заслушани в хленчещите танга на грамофоните или акордеоните, танга, които навяваха спомени за розовите къщи в Рио Гранде или Порвенир, за нощите, в които се стопяват всички пари, спестени в течение на години на тежко тегло, за алкохолни оргии, за жени с червени рокли и с нервен смях. Трети си почиваха, като играеха на карти.

Субиабре, чужд на тежката обреченост на тези хора, оседла своя собствен кон Тостадо, взе някои вещи, които трябваше да занесе на грингото Мак, и тръгна в лек галоп към най-отдалечената овчарска колиба на стопанството.

В полето, наречено Веинтитрес, в горното течение на Рио Чико, там в подножието на Андите живееше Мак, самотен пазач на стадата овце, един англичанин, останал малко повреден от войната, който загубваше от време на време ако не изцяло, то поне отчасти разума си. В събота Мак имаше навика да се налива с няколко бутилки джин или уиски, които му помагаха да забрави самотата си от събота обед до понеделник сутрин.

С изключение на това седмично прекъсване Мак беше добър работник и пазач. Живееше без особени мисли сред кучетата, конете и овцете си или с една дума, влачеше сивото съществование на всички онези мъже, които, пръснати по необятните равнини на Огнена земя и Патагония, пазят огромните стада „меко злато“. Сам, цял живот сам, с чаша алкохол в края на седмицата, която помага на човек да понесе този толкова суров живот.

С лек тръс Субиабре започна да се изкачва по полегатите склонове, които се простираха на огромни площи и водеха към

високите планински вериги в източната част на Огнена земя.

Пътеката криволичеше между сухи храсти, които стигаха до гърдите на коня, и извеждаше до върха на хълма, откъдето като през врата се откриваше чудна гледка. От самия връх нататък теренът внезапно хлътваше и започваше долина, която се простираше на километри разстояние. Тя приличаше на зелено море, което стигаше в далечината до внушителните сини предпланини на Андите. И ето тук, в долината на реката Чико, която е смълчала водите си, за да не нарушава покоя на този самотен свят, се издига червеният покрив на къщичката на Мак.

Субиабре спря коня си на върха. Човек и животно обгърнаха с поглед простора, огромен и зелен като самата надежда. Те усетиха сладкия бриз, който долината изпраща към върха, и бавно започнаха да се спускат към къщичката. Слънцето галеше човека, коня и ширналите се полета с онази нежност, присъща само на ласките, които рядко се раздават. Цялата долина бе обляна в златна светлина. Жълто-зелените пасбища излъчваха сякаш някаква радост и възторг от живота. В далечината, също като в някаква ориенталска приказка, минаваха кервани от стройни гуанака, които вървяха с ритмични, елегантни движения. Наоколо човек можеше да види малки пилци кайкенес, обсипали земята с кафяви точици. Те тичаха като обезумели около майките си, които размахваха криле така, сякаш бяха счупени. Преструваха се на ранени, за да привлекат към себе си враговете на своите пилци. Патиците, по-хитри от тях, криеха малките си, покрити със златиста перушина под себе си, и после се преструваха, че куцат или че влачат след себе си счупено крило, за да отклонят човека или неприятеля, което е всъщност все едно, като спасят по този начин крехките си рожби.

Субиабре слезе от коня, за да вдигне една паднала овца, и вече се канеше да се качи отново, когато забеляза, че от една дупка — следа от копито на кон, изскочи птиченце, голямо колкото канарче. Настръхнало и наежено като зверче, то се хвърли към него и започна храбро да го кълве по дебелите ботуши. По спокойното лице на едрия мъж мина усмивка и тъй като беше любопитен да види каква толкова голяма ценност пазеше храброто птиче, клекна и като заслони с ръка над очите си, откри в сенчестото дъно на дупката три мънички пиленца — голишарчета, настанени върху няколко тънки сламчици.

„Това е майчината любов!“ — помисли си Субиабре и продължи пътя си към къщичката на пазача, разположена всред долината, която днес бе като някаква песен на живота, като прегръдка на необятното небе със земята и на земята със слънцето.

Няколко лебеда носеха по реката нагоре своята снежна белота. На брега на една лазурна лагуна дремеха обагрени в розово фламинга. Внезапно погледът на Субиабре се спря на нещо странно, което се влачеше по земята. Едно черно животинче, обсипано с бели петна, лазеше без посока. Той се приближи, за да го разгледа, и видя, че това беше овчарско кученце на около месец, което скимтеше и се криеше в тревата и храстите, като онези малки гризачи, наричани куруро, които обитават равнините на Огнена земя.

Учуден от откритието, което бе направил на три километра разстояние от къщичката на Мак, той се огледа наоколо, но не откри кучката, макар и да не знаеше да е имало случай овчарска кучка да се е окучвала далеч от човешко жилище.

Как бе попаднало тук това паленце, което едвам-едвам отваряше очите си? Без да намери задоволителен отговор, Субиабре продължи пътя си към къщата на пазача. Кучето бе престанало да скимти и спеше сгушено на седлото под топлината на покровителствената и излъчваща спокойствие груба ръка на пастира.

— Храбри пазачо! — говореше усмихнат едрият момък на кученцето. — Никога не се отдалечавай прекалено много, преди да си се огледал внимателно, особено ако си още новак. Често намеренията ни, макар и добри, ни вкарват в беля!… Чистокръвно кученце си ти — продължи той да му говори. — Имаш остра муцунка и игриви очички, което ми подсказва, че няма да се провалиш! Ще те занеса в колибата на Партиера и като ти заякнат крачката, той ще се залови с теб, за да научиш неговия занаят. Какво ще кажеш, ако те нарека Куруро? Не ти ли харесва? Грозничко звучи, нали? Но като те видях, заприлича ми страшно много на онези малки плъхчета без опашки! А освен това способния го харесват не заради името и хубостта му, а заради качествата и делата му.

И така от онзи следобед човекът свърза живота си с живота на кучето. А поради трагичните изненади, които го очакваха в къщичката на Мак, срещата трябваше да се запечати завинаги в паметта му.

Някакво скръбно спокойствие обкръжаваше скромната къщица на пазача. Край пътеката, която водеше към нея, бяха разположени голям куп почернели цепеници, малка конюшня и обор, изградени от грубо дялани дъски. Наоколо нищо не подсказваше, че тук се намира човешки дом. Не се виждаше нито изпогазена трева, нито къс захвърлена пожълтяла хартия или продупчена тенджера. Такива са овчарските колиби, разхвърляни по равнините на Огнена земя, изникнали сякаш от самата степ, неиздаващи присъствието или дори следата на човека. Когато ги откриеш, сгушени в подножието на някой хълм, оставаш изненадан, че в тях живеят хора. А видиш ли пазача, застанал на прага, да те кани със свойственото на полския труженик гостоприемство да влезеш, за да си починеш и да хапнеш един залък, запитваш се учуден как може обикновен човек да понесе тази страшна самота и беззащитност.

Субиабре се приближаваше бавно към къщичката. От колибите на кучетата, разположени край задната стена, екна лай.

Човек се познава по кучетата и конете си. В дните, когато не работеше, Маккей заключваше кучетата си, за да не се изтощават. Мак беше с кучетата си нито добър, нито лош. От своя страна, и те му отговаряха със същото — гледаха си редовно работата. Храната си получаваха навреме, а за едно овчарско куче ласката струва толкова, колкото всекидневният къшей хляб.

Субиабре завърза Тостадо за кола, отпусна подпругата, оправи седлото, взе малкия Куруро между дланите на огромните си ръце и се запъти към къщата на пазача.

Внезапно той се спря като закован при купчината цепеници, наредени във формата на индианска шатра. Пред него лежаха четири кученца, подобни на Куруро, проснати на земята с пукнати глави, сякаш някакво чудовище бе ги умъртвило, запращайки ги с все сила по ръбестите дъбови цепеници.

Какъв странен случай! Сега вече той не се съмняваше, че горкият Куруро се беше спасил по чудо от варварското изтребление, постигнало неговите братя.

Главата му се замая. Подозря, че това е дело на Мак, но не му се искаше да повярва. Не, не можеше да бъде Мак. Грингото не беше толкова коравосърдечен и освен това знаеше цената на тези чистокръвни кученца. Вярно е, че понякога, когато се напиваше,

обхващаха го пристъпи на лудост, но тя нямаше друго последствие освен това, че щом като направеше опит да стане, падаше до пейката, на която беше пил уискито си, като махаше ръце и викаше с гъгнив глас „тревога“ и други думи на своя гърлен английски, които завършваха с хъркане.

Тишина, станала сега сякаш още по-тежка, обграждаше къщата. Сянката на високия куп дърва падаше върху труповете на кученцата. Слънцето се спускаше към залез. Всичко бе потънало в някаква неподвижност и нямаше дори един полъх на вятъра, който да разреди гъстата атмосфера на загадката. Субиабре изпитваше някаква физическа и душевна потиснатост. Той се приближи към вратата, бутна я и влезе в помещението, което служеше за кухня. Не откри никого. Мак го нямаше тук. В помещението, изградено цялото от грубо дялани сиво-кафяви дъски, цареше пълен ред и онази първобитна чистота, която се поддържа с кофа вода, с пясък и метла.

Момъкът наведе леко глава и наостри уши — инстинктивен жест, с който бе свикнал да долавя далечните шумове в степта. Чу в съседната стая неспокойно и тежко дишане.

— Мак! — извика Субиабре високо и на гласа му, който изтрещя в тишината, като да бяха счупили суха дъска, не отговори дори ехото. Тогава той залепи ухо на вратата на стаята и чу по-ясно, дълбоко, пресекливо дишане, подобно на леко хъркане. Бутна вратата. Нещо я подпираше леко отвътре и стори му се, че беше тяло на живо същество.

Овчарят загуби обичайното си спокойствие и смутен от тази необикновена тайнственост, която не допадаше на неговата твърда решителност, насили вратата и прекрачи прага, за да разкрие загадката.

Ударът беше жесток! Всяко човешко тяло притежава пружина, един мускул на инстинкта, който пред неочакваното го стяга и поставя мигновено в положение на защита. Понякога, колкото по-изненадващо е нападението, толкова по-мощна е защитата. Но в другите битки, онези, в които тялото е вън от опасност и в замяна на това трептят моралните фибри на човека, в тези тежки сблъсъци няма мускул, който да изпревари идеята, мисълта, която се изпълва и надува от непознати и страшни светлини, като голям сапунен мехур, чийто основен елемент — въздухът, го създава и унищожава…

И така Субиабре видя всичко. Видя грингото Мак, който лежеше потънал в дълбок пиянски сън. Правоъгълната му челюст бе увиснала и стърчеше като тази на мъртвец. На устата му беше застинала някаква отвратителна животинска усмивка, усмивка, прикована от някакъв пристъп на паралич, която позволяваше да се видят извънредно големите жълтеникави зъби на англичанина, подобни на мъртъв тюлен. На земята, до вратата, лежеше трупът на кучката, майка на убитите кученца.

Какво бе накарало алкохолизирания Мак да се разправи така жестоко с кученцата и майка им? Субиабре знаеше, че едва ли някога ще получи отговор на този въпрос. Погледът му, подобно на лъч на фар, който се плъзга по повърхността на бурно море, обиколи още веднъж разхвърляната стая. След това момъкът, отвратен, обърна гръб и напусна къщата.

Навън нощта беше почнала да разстила своя черен плащ.

Умислен, Субиабре стегна подпругата и възседна коня, като продължаваше да държи Куруро в ръцете си. След това се спусна по пътеката, без да хвърля поглед назад. Бухали и кукумявки кръстосваха пътя му. Субиабре стигна в стопанството и разседла Тостадо, когато луната бе стигнала по звездния небосклон средата на своя път.

В стопанството животът на Куруро не занимаваше никого освен господаря му, който зорко следеше за кученцето.

На първо време той го настани в колибката на Партиера, а когато поотрасна малко, Куруро получи собствена колибка.

В последните дни на есента Субиабре, който се връщаше от продължително пътуване — бе карал добитък чак до Рио де Оро — намери Куруро станал вече голямо куче. Очите на пастира светнаха от радост, когато си даде сметка за добрия произход на кучето. То наистина бе пораснало като по чудо.

Насядали по-късно в кухнята, овчарите разправиха на Субиабре за лудориите, които Куруро беше вършил в отсъствие на господаря си.

— Не друг, а самият управител го срещнал един следобед. Карал едно стадо, което събрал в полето Диесиочо — каза един от овчарите.

— А при това го затварях, за да не се развали преждевременно, като работи без господар — оправдаваше се друг овчар, на чиито грижи Субиабре бе оставил кучето. — Невъзможно бе да го задържим. Много е игриво. Добре че надзирателят не се разсърди, а го хареса.

Изглежда, че това кученце му е хванало окото. Преди няколко дни, когато отивахме да събираме овце, той ми каза усмихнат: „Това кученце на Субиабре ще върши добра работа“. Вчера следобед минавах през пасбището на овните и го видях как ги беше събрал. Караше ги да отиват до телената ограда, връщаше ги оттам, разхождаше ги по пасбището, после ги разпръскваше и отново събираше. Работеше на широко, разгърнато, а куче, което от малко работи така, няма да развали стадото, дори когато съвсем прегракне от старост.

— Такова си е то! — отговаряше доволен Субиабре. — Но не бива да се пускат толкова малки на работа. Стават много лукави и хапливи.

А Куруро беше живо и игриво куче. Господарят и стадото бяха единствената му радост. Като видеше господаря си, спускаше се към него и скачаше от радост. При вида на овцете то потискаше пламенността си, разпределяше умно усилията си и като летеше от единия до другия край на стадото като стрела, събираше, подбутваше, задържаше кротката маса овце. Пред стадото Куруро се превъзнасяше от гордост, като да бе генерал победител, застанал пред своите войски. Отделните овце не го интересуваха. Наблюдаваше ги с безразличие.

Но независимо от това Куруро беше всъщност едно самотно и особено куче. Когато господарят му отсъстваше и забравяха отворена вратата на колибката му, той излизаше и скиташе по равнината. Може би във вените му течеше кръв на някое подивяло куче скитник.

Полските надзиратели го срещаха от време на време да обикаля най-отдалечените райони на стопанството, да скита по плажовете, тичайки и душейки вятъра, който идваше отвъд Голата степ, отвъд Атлантика.

Най-после дойде денят, в който го взеха да помага за пръв път при събиране на добитъка, денят на окончателното посвещение на едно овчарско куче в работата. Това вече не беше нито игра, нито празник, а най-голямото и решително изпитание за истинската цена, за физическата издръжливост, която трябва да покаже едно куче, за да устои цял един ден на продължителните и изтощителни усилия.

Този ден Куруро се прояви блестящо пред учудените очи на овчарите. Трябваше да бъдат обкръжени и събрани седем хиляди овце, които пасяха в местност от десет хиляди хектара, ширнали се на лош,

пресечен терен, осеян с ручеи, блата, огромни площи шубраци, тесни котловини, в които все още бяха останали коварни преспи размекнат сняг.

Този ден Субиабре, подпомогнат от Куруро и от верния стар Партиера, работи като подкарвач. При събиране на добитъка длъжността на подкарвача е най-тежка и отговорна. Работи се здраво и се препуска околовръст по цялото поле, покрай телените огради, които сякаш нямат край.

Партиера вършеше работата си и наблюдаваше своя по-бърз другар. Той не му прости нито една грешка и не един път го пораздруса, докато заедно изпълняваха трудната задача по подкарването на малките стада и прекарването им по падините към долината, където трябваше да се съберат всички овце.

На свечеряване, когато долината започна да се изпълва с хиляди и хиляди овце, които пристигаха на стада от всички страни, карани на разстояние от виковете на овчарите и от лая на кучетата, които бяха вече изплезили език, поздравленията на въздържаните иначе овчари бяха отправени към проявилия се днес Куруро и неговия щастлив господар.

Субиабре, следван от коня си, се отправи към Куруро и развълнуван го прегърна с онази нежност, която овчарите пазят само за верните си другари в работата и страданията. Горкото животно се бе задъхало от умора. Човекът го взе в обятията си и го сложи върху седлото, както онзи следобед, когато го откри да лази пред него, подобен на типичните за Огнена земя гризачи.

От онзи ден нататък животът на Куруро беше една поредица от успехи, която завърши с трагичния следобед, следобеда на неговата гибел. Смъртта го бе белязала още от деня, в който бе се родил. Уви, само за късо време по полетата на Огнена земя можеше да се види неговата елегантна и мощна фигура, неговата лъскава черна козина на бели петна.

Как се прояви това благородно куче в последния си ден? Животът му не угасна бавно, както този на обикновените същества, а в последните си мигове то надмина себе си, избухна в ярка светлина, за да изчезне след това.

Беше типичен зимен ден, бял и синкав от мраз. Пазачът на полето, което се намираше в най-северната част на стопанството,

предупреди управителя, че овцете са се преместили към северозапад, търсейки защита от вятъра, който тези дни бе вилнял със страшна сила, носейки със себе си силни снеговалежи. И тъй като тази част на местността беше извънредно пресечена и неравна, овцете, търсейки подслон, бяха попаднали в тесни долчинки и урви, над които се бяха образували покриви от слой мек и коварен сняг. Само навременното извеждане на добитъка от тези бели пещери можеше да го спаси от смърт.

Някъде към обед на този трагичен ден управата на стопанството изпрати петима овчари с десет кучета да поемат работата по спасяването на овцете, затънали в снеговете, покрили недружелюбната местност, която започва в подножието на високото плато. Субиабре бе един от тях.

Като се изкачваха и спускаха по склоновете, овчарите напредваха неотстъпно. Понякога, точно там, където конете минаваха най-спокойно и уверено, се намираше някаква дупка или дол, скрит под снежната покривка. В такива случаи бедното животно заедно с конника пропадаха внезапно във вдлъбнатината. Излизането от тези клопки изискваше както от коня, така и от човека големи усилия. Овчарят трябваше да се катери по плъзгавата повърхност, държейки в една ръка наметалото и дърпащ с другата юздите на коня, който със скокове и влачене се измъкваше бавно по склона.

След уморителен преход групата стигна до един хълм, недалеч от който се намираха стадата. Да се продължи по-нататък с конете, беше невъзможно.

Пред тях на известно разстояние се виждаха продълговати купове сняг, подобни на гигантски бели китове, заседнали на някакъв странен плаж, покрит с блестящо бели дюни, изваяни от вихрушките на бурята.

Кучетата бяха героите на този ден. Затруднявани от снега, хората бяха съвсем безпомощни.

Куруро откри в дъното на една клисура някакво уединено стадо и се хвърли по склона надолу, като се премяташе и плъзгаше. Овцете, предчувствайки съдбата си, се бяха скупчили в долчинката, като се притискаха плътно една в друга, за да се стоплят. Изгладнели, те си ядяха взаимно вълнестите руна, а в средата на стадото имаше вече много нападали овце, някои от тях умрели, сгазени от останалите.

Кучето огледа умно местността и като не откри никакъв изход, размърда малкото стадо, колкото да промени положението му, и се спусна да обиколи клисурата.

След една дълга обиколка то се върна и накара стадото да се придвижи по посока на тесния проход, който образуваха околните хълмове. Като подбутваше и дори от време на време хапеше овцете по краката, Куруро ги накара да се изкачат по някакви странични пътеки към високата и свободна част на полето.

Две-три овце изостанаха в дъното на клисурата и като изгубиха от очи другарите си, застанаха глупаво разкрачени. Те накараха кучето да поработи с тях повече, отколкото със самото стадо. Раздразнен, Куруро ги остави накрая сами сред хълмовете и се понесе след спасеното стадо.

Това беше истински подвиг. Куруро бе свършил почти цялата работа сам. Партиера бе обикалял настойчиво, но безрезултатно долината, а господарят им се бе влачил почти без никаква полза по скалистите хълмове, обрасли с шубраци.

Над заснеженото поле прозвучаха няколко пронизителни изсвирвания. Субиабре викаше кучетата си.

В далечината се чуваха подвикванията на овчарите и ясният лай на кучетата, които изкарваха стадата от доловете.

Субиабре, Партиера и Куруро се спуснаха в една местност, където телената ограда на стопанството и едно малко възвишение бяха спирали вятъра така, че той бе натрупал огромна пряспа сняг. Гледана отдалече, тя приличаше на малък бял хълм, който покриваше телената ограда и се издигаше до нивото на близкото възвишение, скривайки долчинката, разположена край него.

Този хълм нямаше да направи впечатление на друг, но за един пастир като Субиабре той означаваше опасност. Овчарят различи много малки дупчици по снежната повърхност, а Партиера и Куруро започнаха да душат край един храст, почти смазан от тежестта на снега. Усуканите му клони образуваха дупка, голяма колкото отвора на пещера — леговище на големите полски плъхове койпо.

И това действително бе една пещера, една гигантска пещера от сняг, в която бяха затрупани повече от двеста овце.

В тези пещери, които снегът бавно образува върху гърбовете им, овцете издържат по няколко дни, като лижат и ядат вълната си. Те

дишат през дупките, които топлият им дъх пробива през снежната покривка, но постепенно започват да изнемощяват, падат и се разлагат още живи или загиват, смазани от снежния пласт, който накрая не издържа изтъняването, причинено от топлината на телата им.

Субиабре огледа отново малките дупки, за да разбере каква е устойчивостта на снежната покривка. В този миг чу лай, който долиташе сякаш от далечни клисури или извираше от дън земя. Овчарят разбра веднага какво бе се случило. Храбрият Куруро се беше вмъкнал в пещерата, минавайки през дупката, където преди малко душеше, търсейки овцете. Партиера, може би защото беше по-старо или по-опитно куче, за щастие не бе последвало своя по-невъздържан другар.

Субиабре предвидя неизбежното нещастие. Той се върна бързо при тесния отвор и като пъхна в него главата си, доколкото беше възможно, сложи пръст в устата си и даде обичайния сигнал за повикване — едно дълго и две къси изсвирвания. Веднага след това започна да разширява отвора, като удряше с ножа си. След като поразби ледената кора, отчаян, той продължи да чупи с ръце парчета замръзнал сняг.

Субиабре свирна отново, но на тънкото изсвирване отговори някакъв вой, нещо подобно на онзи ужасяващ смях на самотните лисици, които следват конниците в мрачните нощи, и един глух шум, сякаш се разместваха земни пластове. Сърцето на Субиабре спря да бие за миг. Партиера наостри уши. Срутваше се снежната пещера. Субиабре и Партиера чуха някакъв заглушен и трептящ шепот от къси, дълбоки по тон звуци, подобни на тези, които издават гълъбите в любовния период, или на гърлените звуци на някои неми. Това беше агонията на стадото, предсмъртното хъркане на овците, тези благи животни, които не умеят да изреват от болка дори пред лицето на смъртта.

И след този лек шум, след това кротко въведение към смъртта чу се вой, който проникна до мозъка на костите на Субиабре. Овчарят почувства как всичко в него се обърна. Партиера изви силно, сви глава до самата земя и заби нокти в снега с такава сила, сякаш силен порив на вятър ей сега щеше да го отнесе.

Всичко се свърши в миг. Човекът и кучето се погледнаха. Куруро, другарят им, си беше отишъл, подкарвайки последното си стадо към

вечността.

Последният му вик не беше може би за самия него, а за стадото, което също загиваше под снежната покривка.

III

На платото вятърът продължаваше да се усилва. Духаше на помитащи всичко пориви. Липсата на някакъв ръб, на някакво препятствие, което да го разкъса, не му позволяваше да издава свойствения си вой. Това го вбесяваше и той стоварваше с пълна сила своя леден гняв върху чистата равнина.

Четиримата пастири може би бяха успели вече да се настанят в някоя от колибите на полските пазачи или бяха стигнали до стопанството. Потокът от спомени, който течеше през паметта на Субиабре, секна. Той спря коня, за да провери седлото. Слезе, оправи подпругата, нагласи потника, разместен от продължителния галоп, погали коня по шията и се качи отново, за да продължи да се носи като сянка през нощта и бурята.

Най-после стигна до края на платото и почна да се спуска по склона с вниманието, което налагаше коварната тъмнина. Хванал здраво юздите, той пазеше коня да не се спъне и претърколи презглава надолу.

Субиабре спря коня, сложи му букаи и се упъти през заснежените склонове по посока на срутената снежна пещера.

Там на самото място завари Партиера да рови старателно снега, който хвърляше с все сила назад. Субиабре свали тежкото си наметало и започна да помага на кучето, което вече бе направило дълбока дупка на мястото, където Куруро изглежда бе издал последния си вик.

Може би минаваше вече час, откакто Субиабре бе пристигнал, когато кучето спря да рови, усещайки с обонянието или с инстинкта си близостта на трупа на своя другар. След това то продължи още по-устремно да рови, като изхвърляше с мощни удари на лапите си снега, докато накрая докосна с муцуната си тялото на Куруро. Партиера спря рязко. Той застана неподвижно, с щръкнали уши, със странно отворени и втренчени в трупа очи. Отвори уста, сякаш искаше да захапе въздуха, и от него се изтръгна лай, който прозвуча съвсем особено. Това беше гласът на кучето, смаяно от тайнствеността на смъртта.

Човекът стоеше не по-малко поразен. „Куруро“ — извика той и гласът му, също като този на кучето, прозвуча като почукване без отговор на вратата на смъртта.

Субиабре се спусна в ямата. Извади трупа на Куруро, метна го на рамо и се отправи със скъпия си товар към мястото, където бе оставил коня си. Партиера го следваше по стъпките му, свел ниско глава.

Вятърът престана сякаш да духа, снеговалежът се разреди, а и самите снежинки придобиха някаква безплътност и като че ли придружаваха странното шествие. Нощта отиваше към своя край, а с нея и бурята. Откъм изток утринните светлини започнаха да разсейват гъстите мъгли. Силуетът на странното шествие се открояваше ясно на заснежената степ. Човекът погали с грубата си ръка главата на трупа, която падаше безжизнена над сърцето му. Партиера подтичваше след господаря си.

— О, скъпи Куруро, колко много приличаше твоят живот на моя! — прошепна овчарят. — Защо свърши животът ти тъй скоро? Може би и мен ме очаква близък край?

И Субиабре отново се върна назад към спомените си. В паметта му възкръсна отново споменът за оня ден, в който изхвърлиха баща му от стопанството, защото бил вече стар и ненужен. А беше трошил костите си в продължение на тридесет години изтощителен труд в служба на чуждестранното дружество.

Горкият старец, след като получи последната си месечна заплата, взе жена си и многобройните си деца, направи един вързоп от жалките си дрипи, погледна полетата, където беше страдал толкова много, въздъхна горчиво и пое по пътеката, пътека, която съдбата беше почнала да помрачава.

Но той, малкият Субиабре, роден и отрасъл в тези равнини, рожба на тези земи, се отби от пътеката и се сгуши до един храсталак. Не! Той нямаше да отиде в града, който му се струваше, че е смърт, че е край на всичко. Той обичаше с цялата си душа, с цялото си същество тези широки равнини и тайнствени планини!

И Субиабре се спаси от този вид смърт. Остана да готви храната на овчарите, грижеше се за хергелетата, докато израсна, стана мъж, постъпи като пастир в стопанството, за да продължи и повтори историята на живота на баща си.

Да, той беше същият, съвсем същият като Куруро. И някой ден жестоката съдба щеше сигурно да сложи край на живота му по същия предателски начин.

„Куче и човек са почти едно и също в тази земя“ — помисли си Субиабре.

Нима неговите другари не бяха също като Куруро само едни непознати и неизвестни никому пазачи, които караха стадата „меко злато“ по обширните равнини на Огнена земя.

— Да, нищо повече! Това бяха те!

И Субиабре, като прегърна силно трупа на кучето си, сякаш прегръщаше самия си живот, седна на една купчина сняг, твърд и студен като сърцето на господарите на тази земя.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

http://chitanka.info

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.